

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของผู้ประกอบการห้างหุ้นส่วนที่มีต่อการใช้บริการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวความคิดทฤษฎี จากเอกสารตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี การตรวจสอบและรับรองบัญชี และผู้สอบบัญชีภาษีอากร
3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538)

Gordon Allport กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสภาวะที่มีก่อนการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงสภาพของความพร้อมทางด้านจิต ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาพความพร้อมนี้จะเป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่จะมีต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Cuter V. Good กล่าวว่า ทัศนคติคือความพร้อมที่จะแสดงออกในทางใดทางหนึ่ง คือการสนับสนุนหรือต่อต้านสภาพการณ์ บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ทัศนคติเป็นความคิดเห็นที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Component)

เป็นส่วนที่แสดงถึง ความรู้ (Knowledge) การรับรู้ (Perception) และความเชื่อ (Beliefs) ที่ผู้บริโภคมีต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนของความเข้าใจเป็นส่วนประกอบแรก ซึ่งก็คือความรู้และการรับรู้ที่ได้รับจากการผสมกับประสบการณ์ โดยตรงต่อทัศนคติและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูล ความรู้และผลกระทบต่อกรรับรู้นี้จะกำหนดความเชื่อถือ ซึ่งหมายถึงสภาพด้านจิตใจที่สะท้อนความรู้เฉพาะอย่างของบุคคลและมีการประเมินเกี่ยวกับความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component)

เป็นส่วนที่สะท้อนถึงอารมณ์ (Emotion) หรือความรู้สึก (Feeling) ของผู้บริโภคที่มีต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สภาพอารมณ์จะสามารถเพิ่มประสบการณ์ด้านบวก (Positive) หรือ ด้านลบ (Negative) ซึ่งประสบการณ์จะมีผลกระทบด้านจิตใจ วิธีปฏิบัติที่ใช้วัดการประเมินผลอาศัยเกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ดีหรือไม่ดี เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavior Component)

เป็นส่วนที่สะท้อนถึงความน่าจะเป็นหรือแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม การปฏิบัติ หรือ ปฏิกริยาของผู้บริโภค ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อทัศนคติที่มีต่อสิ่งหนึ่ง

ประเภทของทัศนคติ

ทัศนคติของบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทัศนคติเชิงบวกหรือที่ดี เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออกถึงความรู้สึก อารมณ์จากสภาพจิตใจ ได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน การดำเนินการขององค์กรและอื่นๆ
2. ทัศนคติเชิงลบหรือไม่ดี คือทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในการเลื่อมเสีย ไม่ได้ ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลง ระแวง สงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือ หน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินการขององค์กรและอื่นๆ
3. ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือต่อบุคคลหน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่นๆ โดยสิ้นเชิง

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชี การตรวจสอบและรับรองบัญชี และผู้สอบบัญชีภาษีอากร

2.1 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 เกี่ยวกับการจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบ คือ

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร ต้องจัดทำงบการเงินและ ยื่นงบการเงินดังกล่าวต่อสำนักงานกลางบัญชี หรือสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ภายในห้าเดือนนับแต่วัน ปิดบัญชีตามมาตรา 10 สำหรับกรณีของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งตามกฎหมายไทย ให้ยื่น ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่งบการเงินนั้นได้รับอนุมัติในที่ประชุม

ใหญ่ ทั้งนี้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นทำให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลาดังกล่าวได้ อธิบดีอาจพิจารณาสั่งให้ขยายหรือเลื่อน กำหนดเวลาออกไปอีกตามความจำเป็นแก่กรณีได้

การยื่นงบการเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

งบการเงินต้องมีรายการย่อตามที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี เว้นแต่กรณีที่ได้มีกฎหมายเฉพาะกำหนดเพิ่มเติมจากรายการย่อของงบการเงิน ที่อธิบดีกำหนดไว้แล้ว ให้ใช้รายการย่อตามที่กำหนดในกฎหมายเฉพาะนั้น

งบการเงินต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็น โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เว้นแต่ งบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่มีทุน สินทรัพย์ หรือรายได้ รายการใดรายการหนึ่งหรือทุกรายการ ไม่เกินที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

2.2 กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2544

สาระสำคัญของกฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2544 คือ

1. ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีทุน สินทรัพย์ และรายได้ทุกรายการ ไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็น โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

1. ทุนห้าล้านบาท
2. สินทรัพย์รวมสามสิบล้านบาท
3. รายได้รวมสามสิบล้านบาท

2. กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับสำหรับการจัดทำงบการเงิน ซึ่งมีรอบปีบัญชีสิ้นสุดลงในหรือหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2545 เป็นต้นไป

2.3 ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เรื่อง กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร ลงวันที่ 12 มีนาคม 2544

อธิบดีกรมสรรพากร โดยอนุมนตรีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้กำหนดคุณสมบัติและระเบียบปฏิบัติสำหรับบุคคลที่ทำการตรวจสอบและรับรองบัญชีบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การตรวจสอบและรับรองบัญชี หมายความว่า การตรวจสอบและรับรองงบการเงินที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543

2. การตรวจสอบและรับรองบัญชี ซึ่งบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะต้องจัดทำและยื่นพร้อมกับแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร ให้กระทำโดยบุคคลซึ่งต่อไปในประกาศนี้จะเรียกว่า “ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี”

3. ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

3.1 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตามกฎหมายเกี่ยวกับการสอบบัญชี ซึ่งตามประกาศนี้ให้ถือว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากอธิบดีให้เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีสำหรับบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

3.2 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ที่ขอขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี ให้เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีเฉพาะห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตามกฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

4. ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ต้องปฏิบัติตามตรวจสอบและรับรองบัญชี ดังนี้

4.1 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ต้องปฏิบัติตามการตรวจสอบและรับรองบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเกี่ยวกับการสอบบัญชี หรือประกาศขององค์การวิชาชีพบัญชีที่กฎหมายกำหนด

กรณีการตรวจสอบและรับรองบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตามกฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดเช่นเดียวกับผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเรื่องการปฏิบัติงาน และการรายงาน

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งหมดสิทธิไม่ว่าด้วยประการใดในการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ให้ถือว่าเป็นผู้หมดสิทธิในการเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามประกาศนี้

4.2 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ต้องปฏิบัติตามการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้

4.2.1 คุณสมบัติ การทดสอบ การขอขึ้นทะเบียน การออกไปอนุญาต การอบรม การต่ออายุ และการขอออกไปแทนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร

4.2.2 การปฏิบัติงาน และการรายงาน“

5. ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีตามที่อธิบดีกำหนด

6. ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ต้องสอดส่องใช้ความรู้และความระมัดระวังในการตรวจสอบและรับรองบัญชีเชิงผู้ประกอบการวิชาชีพโดยทั่วไปต้องปฏิบัติ ในกรณีที่พบว่าบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเจ้าของบัญชีได้มีการกระทำหรืองดเว้นการกระทำเอกสารประกอบการลงบัญชี และหรือลงบัญชีโดยที่เห็นว่าไม่ตรงกับความเป็นจริง อันอาจเป็นเหตุให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น มีต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยกว่าที่ควรเสียอันเป็นสาระสำคัญ ให้ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีเปิดเผยข้อเท็จจริงที่พบในแบบแจ้งข้อความที่อธิบดีกำหนด ในกรณีที่กรรมการหรือผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้จัดการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลแจ้งข้อความเกี่ยวกับกิจการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามแบบแจ้งข้อความที่อธิบดีกำหนดในวรรคก่อนเพื่อขึ้นพร้อมกับแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการนั้น ให้ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีทำการทดสอบรายการดังกล่าวด้วย

7. ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ต้องเสียภาษีอากรของตนเองให้ถูกต้องครบถ้วน กรณีผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีจงใจหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร ให้ถือว่าปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบที่อธิบดีกำหนดในประกาศนี้

8. ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ที่ฝ่าฝืนระเบียบที่อธิบดีกำหนดในประกาศนี้ อธิบดีอาจพิจารณาสั่งถอนใบอนุญาตการเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีเสียก็ได้

9. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับทั่วราชอาณาจักรสำหรับการตรวจสอบและ รับรองบัญชีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เพื่อขึ้นพร้อมแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร ตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่สิ้นสุดในหรือหลังวันที่ 31 ธันวาคม 2545 เป็นต้นไป สำหรับกรณีตามข้อ 8 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ที่ลงในประกาศนี้เป็นต้นไป

2.4 คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 98/2544 เรื่อง กำหนดคุณสมบัติ การทดสอบ การขอขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต การอบรม การต่ออายุ และการขอออกใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร

อธิบดีกรมสรรพากรมีคำสั่งให้ “ผู้สอบบัญชีภาษีอากร” ต้องปฏิบัติตามการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับคุณสมบัติ การทดสอบ การขอขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต การอบรม การต่ออายุ และการขอออก ใบแทนใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรดังต่อไปนี้

1 คุณสมบัติ

1.1 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี หรือประกาศนียบัตรทางการบัญชี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนรับรองเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าปริญญาดังกล่าว

1.2 มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

1.3 มีสัญชาติไทย หรือมีสัญชาติของประเทศที่ยินยอมให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้สอบบัญชีในประเทศนั้นได้

1.4 ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

1.5 ไม่เคยต้องโทษจำคุกในคดีเกี่ยวกับภาษีอากรหรือคดีอื่นที่อธิบดีเห็นว่าอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งความเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร

1.6 ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

1.7 ไม่เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีที่อยู่ระหว่างถูกสั่งพักหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต

1.8 ต้องผ่านการทดสอบตามที่อธิบดีกำหนด

2 การทดสอบ

2.1 ผู้ประสงค์เข้ารับการทดสอบ ต้องทดสอบวิชาดังต่อไปนี้

2.1.1 วิชาการบัญชี

2.1.2 วิชาการสอบบัญชี

2.1.3 ความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากร และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

2.1.4 วิชาอื่นที่อธิบดีกำหนด

2.2 ผู้ดำเนินการทดสอบ ได้แก่ กรมสรรพากรหรือหน่วยงานที่อธิบดีมอบหมาย การเปิดให้มีการทดสอบ การยื่นคำขอสมัครทดสอบ ระยะเวลารับสมัคร วันเวลา สถานที่ทดสอบ ขอบเขตวิชาที่ทดสอบ ค่าธรรมเนียมในการทดสอบ สถานที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้ารับการทดสอบ ผู้ผ่านการทดสอบ และรายละเอียดอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

3 การขอขึ้นทะเบียนและการออกใบอนุญาต

3.1 ผู้ผ่านการทดสอบทุกวิชาตามข้อ 2 จะต้องยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร พร้อมชำระค่าธรรมเนียมต่ออธิบดีตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการทดสอบ

3.2 เมื่อผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่เสนอคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรต่ออธิบดี เพื่อพิจารณาอนุมัติให้รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร

3.3 เมื่ออธิบดีอนุมัติให้รับขึ้นทะเบียน และออกใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรแล้ว เจ้าหน้าที่จะทำการบันทึกชื่อ ที่อยู่ คุณวุฒิ ที่ตั้งสำนักงาน และรายละเอียดอื่นๆ ตามที่ได้แจ้งไว้ตามคำขอขึ้นทะเบียน และติดรูปถ่ายของผู้นั้นลงในทะเบียนผู้สอบบัญชีภาษีอากรแล้วจึงออกใบอนุญาตให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรให้ใช้แบบที่อธิบดีกำหนด และให้มีอายุห้าปี

4. เมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรแล้ว ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องเข้ารับการอบรมทางด้านกฎหมายภาษีอากรและความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรไม่น้อยกว่าเก้าชั่วโมงต่อปีจากองค์กรวิชาชีพบัญชีหรือหน่วยงานที่อธิบดีให้ความเห็นชอบ

5. การต่ออายุใบอนุญาต

5.1 กรณีใบอนุญาตหมดอายุ

5.1.1 ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรต่ออธิบดีตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในสามเดือนก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นสุด โดยให้แนบสำเนาหรือภาพถ่ายใบประกาศนียบัตรหรือหนังสือรับรองผ่านการอบรมที่ได้รับการอบรมระหว่างที่เป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร ตามที่กำหนดในข้อ 4

5.1.2 กรณีที่ไม่สามารถยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรภายในเวลาที่กำหนดใน 5.1.1 ผู้สอบบัญชีภาษีอากรจะยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนระยะเวลาดังกล่าวได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีแล้ว แต่ทั้งนี้ ต้องขอต่ออายุใบอนุญาตภายในเวลาไม่เกินหกเดือนก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นสุด มิฉะนั้นให้ถือว่าผู้นั้นหมดสภาพการเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร และหากประสงค์จะเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรต่อไปจะต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นสุดและเข้ารับการอบรมอีกเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบแปดชั่วโมง”

5.1.3 ใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ได้รับการต่ออายุแล้ว ให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นสุด

5.2 กรณีพ้นจากการถูกเพิกถอนใบอนุญาต ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิ์ยื่นคำขอเพื่อให้ได้รับ การพิจารณาอนุญาตให้กลับไปเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรได้อีก เมื่อเวลาผ่านไปเกินกว่าสามปีนับแต่วันที่ถูกละทิ้งใบอนุญาต แต่ต้องผ่านการทดสอบตามข้อ 2 ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของอธิบดี

6. การขอยกใบแทนใบอนุญาต และการขอแก้ไขทะเบียน

6.1 ในกรณีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรสูญหายหรือถูกทำลายหรือชำรุดเสียหายจนไม่สามารถใช้การได้ ให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรยื่นคำขอใบแทนใบอนุญาตต่ออธิบดีตามแบบที่อธิบดีกำหนด ใบแทนใบอนุญาตให้ใช้แบบเดียวกันกับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรตามที่กำหนดไว้ในข้อ 3 แต่ให้ระบุข้อความเพิ่มเติมว่า “ใบแทน” ไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดเจนและให้มีอายุเช่นเดียวกันกับใบอนุญาตฉบับจริงที่สูญหายหรือถูกทำลายหรือชำรุดเสียหายจนไม่สามารถใช้การได้นั้น

6.2 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนตามที่ได้แจ้งไว้แล้ว กล่าวคือ ชื่อ ที่อยู่ และที่ตั้งสำนักงานตามข้อ 3 ให้แจ้งแก้ไขการเปลี่ยนแปลงต่ออธิบดีภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงตามแบบที่อธิบดีกำหนด

7. ผู้สอบบัญชีภาษีอากรจะต้องชำระค่าธรรมเนียมการทดสอบ การขอขึ้นทะเบียน การอบรมจากกรมสรรพากร การต่ออายุใบอนุญาต การขอยกใบแทนใบอนุญาต การขอแก้ไขทะเบียน รวมทั้งค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามที่อธิบดีกำหนด

8. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การขอยกใบแทนใบอนุญาต และการขอแก้ไขทะเบียนของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

2.5 คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 122/2545 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน และการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ตามมาตรา 3 วรรค ๓ แห่งประมวลรัษฎากร

อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติงาน และการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หมายความว่า ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ตามกฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

2. ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ให้หมายความรวมถึง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งตรวจสอบและรับรองบัญชีห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง

3. การปฏิบัติงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

3.1 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.1.1 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ต้องจัดทำแนวทางการสอบบัญชีสำหรับงานที่ได้รับตรวจสอบไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบ โดยให้จัดเก็บแนวทางการสอบบัญชีดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน

3.1.2 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ต้องจัดทำกระดาษทำการ เพื่อบันทึกการตรวจสอบและจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

3.1.3 การปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชี ให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรเน้นการทดสอบความถูกต้องของงบการเงินและบัญชีว่าถูกต้องเป็นจริงตามควรตรงตามเอกสารประกอบการลงบัญชี และบันทึกบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ ซึ่งงบการเงินต้องแสดงข้อมูลและรายการตรงตามสมุดบัญชี รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องในส่วนที่เป็นสาระสำคัญทางด้านภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร โดยเลือกใช้วิธีการตรวจสอบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกรณี

3.1.4 ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ต้องทำการตรวจสอบการปรับปรุงกำไรสุทธิ/ขาดทุนสุทธิทางบัญชี เป็นกำไรสุทธิ/ขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีอากร รวมถึงการตรวจสอบการจัดทำบัญชีพิเศษของกิจการที่กำหนดไว้ตามประมวลรัษฎากร

3.1.5 ในกรณีที่พบว่าห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลมีพฤติการณ์ในการทำเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือบันทึกบัญชี โดยที่เห็นว่าจะไม่ตรงกับความเป็นจริงอันอาจเป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นมิต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรเสีย ให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของบัญชี และแจ้งพฤติการณ์ไว้ในรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีที่ตนจะต้องลงลายมือชื่อรับรอง

ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องแจ้งจำนวนและรายชื่อห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตนจะลงลายมือชื่อรับรองการตรวจสอบและรับรองบัญชีตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในวันที่ 30 มิถุนายนของทุกปี พร้อมแนบหนังสือตอบรับงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีที่มีข้อความอย่างน้อยตามแบบทำแบบสำหรับการแจ้งจำนวนและรายชื่อห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น

กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนและรายชื่อห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ได้แจ้งไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงต่ออธิบดีตามแบบที่อธิบดีกำหนดภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดจากเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้น ทั้งนี้ ต้องแจ้งก่อนวันที่ลงลายมือชื่อรับรองการตรวจสอบและรับรองบัญชี

กรณีผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรจากอธิบดี ภายหลังจากกำหนดระยะเวลาการแจ้งข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งจำนวนและรายชื่อห้างหุ้นส่วนนิติ บุคคลที่จะลงลายมือชื่อรับรองการตรวจสอบและรับรองบัญชีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ อนุญาตให้เป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร

การแจ้งจำนวนและรายชื่อห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงกรณีที่ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรไม่มีการลงลายมือชื่อรับรองการตรวจสอบและรับรองบัญชีด้วย

4. การรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

การตรวจสอบและรับรองบัญชีของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ให้ผู้สอบบัญชีภาษี อากรจัดทำรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีที่มีข้อความตามแบบท้ายคำสั่งนี้

4.1 หนังสือตอบรับงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

4.2 รายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

4.3 แบบแจ้งจำนวนและรายชื่อห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ผู้ตรวจสอบและรับรอง บัญชีจะลงลายมือชื่อรับรอง (แบบ บก.07)

4.4 ใบต่อ บก.07

4.5 แบบแจ้งเปลี่ยนแปลงจำนวนและรายชื่อห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ผู้ตรวจสอบ และรับรองบัญชีจะลงลายมือชื่อรับรอง (แบบ บก.08)

4.6 ใบต่อ บก.08

2.6 คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 123/2545 เรื่อง กำหนดจรรยาบรรณของผู้ตรวจสอบและ รับรองบัญชี ตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากร

อธิบดีกรมสรรพากรได้กำหนดจรรยาบรรณของ ผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

1.1 ไม่รับตรวจสอบและรับรองบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นอิสระ

1.2 ไม่รับตรวจสอบและรับรองบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นกลางโดยมี ผลประโยชน์หรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้น หรือโดยมีเหตุอื่นที่อาจจะก่อให้เกิดความ ลำเอียงและส่งผลให้มีการละเว้นการเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง

1.3 ปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชีด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์

สุจริต

1.4 ไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินที่ตนลงลายมือชื่อรับรองไว้ในรายงาน ซึ่งอาจทำให้เกิดการหลงผิดและอาจเสียหายแก่ กิจการที่ตรวจสอบและรับรองบัญชีนั้น หรือแก่กรมสรรพากร หรือแก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.5 ไม่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการซื้อ ขาย ออก หรือใช้ใบกำกับภาษีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

1.6 ไม่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลงบัญชีหรือการทำเอกสารประกอบการลงบัญชี ซึ่งเป็นเหตุให้กิจการที่ตรวจสอบและรับรองบัญชีนั้นต้องเสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรเสีย

1.7 ไม่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรับรองบัญชีของกิจการใด ซึ่งมีเหตุผลเชื่อได้ว่ามีข้อมูลที่ผิดหรือบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริงและมีการละเว้นหรือปิดบังข้อมูลที่จำเป็นต้องยื่นต่อกรมสรรพากร

1.8 ไม่รับรองบัญชีที่ตนเป็นผู้จัดทำขึ้นเอง หรือช่วยเหลือ หรือเป็น ผู้จัดทำบัญชีชุดอื่นขึ้น เพื่อเจตนาหลีกเลี่ยงภาษีอากร

2 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

2.1 ต้องปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถของวิชาชีพ

2.2 ไม่ตรวจสอบและรับรองบัญชีในกิจการที่เกินความรู้ความสามารถของตนที่จะปฏิบัติงานได้ และไม่ทำการตรวจสอบและรับรองบัญชีเกินกว่า 300 รายต่อปี

2.3 ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงานของกิจการที่ตนมิได้ปฏิบัติงานตรวจสอบหรือควบคุมการปฏิบัติงานตรวจสอบ

2.4 สอดส่องใช้ความรู้ความระมัดระวังในการตรวจสอบและรับรองบัญชีเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพโดยทั่วไป

2.5 ไม่ยินยอมให้ผู้อื่นอ้างว่าตนเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีใน กิจการใดโดยตนมิได้ปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชี

3 จรรยาบรรณต่อผู้เสียภาษี

3.1 ไม่เปิดเผยความลับกิจการของผู้เสียภาษีหรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้องโดยนำออกแจ้งแก่ผู้ใด หรือให้ทราบโดยวิธีใดสำหรับกิจการที่ตนได้รู้มาในหน้าที่จากการตรวจสอบและรับรองบัญชีอันเป็นเหตุให้กิจการนั้นได้รับความเสียหาย เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการกระทำตามหน้าที่ทางวิชาชีพหรือตามกฎหมาย

3.2 ไม่ละทิ้งการปฏิบัติงานตรวจสอบและรับรองบัญชีที่รับไว้แล้วโดยไม่มีเหตุอันสมควร

4. จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมอาชีพ

- 4.1 ไม่แข่งขันตรวจสอบและรับรองบัญชีจากผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีอื่น
- 4.2 ไม่ทำการตรวจสอบและรับรองบัญชีเกินกว่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชีอื่น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้มอบหมายนั้น

5. จรรยาบรรณทั่วไป

- 5.1 ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพใน ส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายภาษีอากร หรือกฎหมายอื่น
- 5.2 ไม่โฆษณาหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาด้วยประการใด ๆ ซึ่งการประกอบ วิชาชีพอันแสดงให้เห็นว่าจะช่วยเหลือให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง
- 5.3 ไม่ให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ เพื่อเป็นการ จูงใจให้ บุคคลอื่นแนะนำหรือจัดหางานตรวจสอบและรับรองบัญชีมาให้ตนทำ
- 5.4 ไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากบุคคลใดในเมื่อบุคคลนั้นได้รับ งานเพราะการแนะนำหรือการจัดหางานของตน
- 5.5 ไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนโดยถือเอาอัตราสูงต่ำตามยอดเงิน หรือของมูลค่าทรัพย์สินใดที่ตนตรวจสอบและรับรองบัญชี หรือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและ รับรองบัญชีเป็นเกณฑ์

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

พรหมินทร์ ธรนิษฐ์ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยในการเลือกใช้บริการการสอบบัญชีของ บริษัทจำกัดในจังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าสำนักงานสอบบัญชีเป็นการขาย บริการที่ไม่มีตัวสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้ซื้อเป็นเจ้าของสินค้าและนำสินค้าไปขอรับบริการจากผู้ขาย ปัจจัยในการเลือกใช้บริการสอบบัญชี ได้แก่ คุณภาพการให้บริการสอบบัญชี ประสิทธิภาพในการ ให้บริการสอบบัญชี และการให้บริการที่มีความแตกต่างจากสำนักงานสอบบัญชีอื่นๆ โดยบริษัท จำกัดที่ซื้อบริการจากสำนักงานสอบบัญชีโดยส่วนมากพิจารณาความแตกต่างของการให้บริการ จากสำนักงานสอบบัญชีต่างๆ ได้แก่ การบริการที่มีเพิ่มเติมให้นอกเหนือจากบริการพื้นฐานทั่วไป ซึ่งสิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือ การมีบริการให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร

รัชมาลัย สุจิตจร; วราภา วามวาณิชย์; จันทร์เจ้า ช่วยดำรงค์ (2541) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติ ต่อการเลือกผู้สอบบัญชีของธุรกิจในกลุ่มมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมาย คือ นักธุรกิจ (ผู้บริหารระดับสูงหรือเจ้าของกิจการ) ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,500 ชุด และได้รับ

ตอบกลับจำนวน 281 ชุด ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทศนคติของนักธุรกิจต่อการจัดให้มีการสอบบัญชี ในกิจการ ขึ้นอยู่กับความเข้าใจและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ แต่ไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษาของผู้มีส่วนในการตัดสินใจ เนื่องจากนักธุรกิจบางส่วนเข้าใจผิด เกี่ยวกับการสอบบัญชี จึงคาดหวังประโยชน์จากการสอบบัญชีตามที่ตนเองเข้าใจ ซึ่งได้แก่การ ตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชี และใช้งบการเงินเพื่อการขออนุมัติสินเชื่อ, นักธุรกิจที่ ให้ข้อมูลเห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญในการเลือกผู้สอบบัญชีมี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้ 1. การให้คำปรึกษาและความรู้ความเข้าใจในธุรกิจของกิจการนั้น ๆ 2. ชื่อเสียงและความ เชื่อยวชาญในงานสอบบัญชี 3. คุณภาพของการให้บริการ 4. ค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี 5. ความ สัมพันธ์ส่วนตัวและการให้บริการด้านอื่น ๆ 6. การเป็นที่ยอมรับจากบริษัทแม่และบุคคลภายนอก

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจที่ต่างกัน พบความแตกต่างในการให้ความสำคัญ แก่ปัจจัยในการเลือกผู้สอบบัญชี ดังนี้ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล และห้างหุ้นส่วนจำกัด จะให้ ความสำคัญกับปัจจัยเรื่องชื่อเสียง และความเชี่ยวชาญในงานสอบบัญชี และการให้บริการด้านอื่น ๆ มากกว่ากลุ่มบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชน ธุรกิจขนาดเล็กจะให้ความสำคัญเรื่องค่าใช้จ่ายในการ สอบบัญชี การให้คำปรึกษา ชื่อเสียงและความเชี่ยวชาญในงานสอบบัญชี และคุณภาพของการ ให้บริการมากกว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ ธุรกิจประเภทอสังหาริมทรัพย์และรับเหมา ก่อสร้าง จะให้ความสำคัญในเรื่องความเข้าใจในธุรกิจประเภทเดียวกับกิจการ สูงกว่าธุรกิจประเภท อื่น ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการตลาดให้ความสำคัญในปัจจัยเรื่องชื่อเสียง และความเชี่ยวชาญในงานสอบบัญชี ความสัมพันธ์ส่วนตัว และบริการอื่น ๆ สูงกว่าผู้มี ประสบการณ์ในด้านอื่น

ไพโรจน์ เกตุภักดิ์กุล (2545) ได้ศึกษาเรื่อง คุณสมบัตินี้ ความรู้ ความชำนาญของผู้สอบ บัญชีภาษีอากรที่ห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กพึงประสงค์ : เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณสมบัตินี้ของ ผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กพึงประสงค์ เรียงตามลำดับของความสำคัญดังนี้ ชื่อสัตย์ สุจริต เที่ยงธรรม มีความรับผิดชอบ มีความรอบคอบ ไม่เปิดเผยความลับของลูกค้า ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง และทำงานด้วยความตั้งใจ

ความรู้ของผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กให้ความสำคัญ 5 อันดับแรกคือ การวางระบบบัญชี มาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี การตรวจสอบภายใน และการ สอบบัญชี

ความชำนาญของผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กให้ความสำคัญ 5 อันดับ แรกคือ การให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการตรวจสอบ การให้คำปรึกษาด้าน

การบัญชี สอบทานงานสอบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควบคุมงานตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อัญชญา เหมวงศ์กุล (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการในการจัดทำบัญชีสำหรับธุรกิจนิติบุคคลในจังหวัดลำปาง โดยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบ่งตามกลุ่มธุรกิจ จากผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดและเป็นธุรกิจขนาดย่อมที่มีทุนที่ชำระแล้วไม่เกิน 5 ล้านบาท รายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท เมื่อจำแนกตามขนาดของมูลค่าของสินทรัพย์พบว่า ธุรกิจขนาดเล็กที่มีสินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท การจัดทำบัญชีส่วนใหญ่ใช้บริการจากสำนักงานทำบัญชีคิดเป็นร้อยละ 56.1 ส่วนธุรกิจที่มีสินทรัพย์รวมเกิน 30 ล้านบาท ส่วนใหญ่จัดทำบัญชีโดยพนักงานบัญชี คิดเป็นร้อยละ 75.0 ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำงบการเงินเพื่อยื่นเสียภาษีต่อกรมสรรพากร ขณะเดียวกันก็เห็นด้วยในการจัดทำบัญชีเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน และตัดสินใจ

กิตติโชค ตัณฑารักษ์ (2546) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอบบัญชีและการตรวจสอบภาษีอากร พบว่าวิธีการตรวจสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตกับวิธีการตรวจสอบภาษีอากร โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีอากรของกรมสรรพากร มีความแตกต่างกันโดยชัดเจนในเรื่อง วัตถุประสงค์ ขอบเขต ความรับผิดชอบ กระบวนการปฏิบัติ ระยะเวลาทำการ และการรายงานผลการตรวจสอบ และมีส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันคือเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ และเทคนิคการตรวจสอบ

พัชรินทร์ รินคำ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่ต่อการสอบบัญชี พบว่าธุรกิจที่ใช้บริการสอบบัญชีส่วนใหญ่คาดหวังที่จะได้รับความพึงพอใจจากการใช้บริการสอบบัญชีไว้ในระดับสูง ทั้งในด้านของความน่าเชื่อถือของสำนักงานและทีมงานตรวจสอบบัญชี การตอบสนองความต้องการของธุรกิจ ความปลอดภัยจากการใช้บริการสอบบัญชี ความเอาใจใส่ในการให้บริการและรูปลักษณ์ของสำนักงานตรวจสอบบัญชี และภายหลังจากการใช้บริการแล้วธุรกิจส่วนใหญ่ได้รับความพึงพอใจจากการสอบบัญชีจากประสบการณ์จริงที่ได้รับอยู่ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่และระดับปานกลางในบางส่วน และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า แม้ว่าการให้บริการสอบบัญชีในปัจจุบันยังไม่มีการแข่งขันมากนัก แต่สำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชีควรจะมีการพัฒนาธุรกิจเพื่อให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการดูแลเอาใจใส่ให้บริการลูกค้า ความน่าเชื่อถือของสำนักงานสอบบัญชีและทีมงานตรวจสอบบัญชี ตลอดจนการตอบสนองความต้องการของลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจสูงสุดและเห็นความสำคัญของการสอบบัญชี นอกจากนี้รัฐบาลควรให้การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพการสอบบัญชีและจัดให้มีการฝึกอบรมและแนะแนวทางเพื่อเพิ่มจำนวนผู้สอบบัญชีให้เพียงพอต่อจำนวนธุรกิจที่ต้องใช้บริการสอบบัญชีต่อไป

เยาวเรศ วัชราคม (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการตรวจสอบและรับรองบัญชีของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่า ในการเลือกใช้บริการตรวจสอบและรับรองบัญชีของห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะคำนึงถึงปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ คือ ด้านมาตรฐานงานตรวจสอบ ด้านจรรยาบรรณของผู้ตรวจสอบ และด้านความชำนาญของผู้ตรวจสอบในแต่ละธุรกิจ ปัจจัยด้านราคา ที่สำคัญคือด้านอัตราค่าบริการ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายที่สำคัญคือ ด้านชื่อเสียงและประสบการณ์ของผู้ตรวจสอบ ด้านการช่วยเหลือหากมีการตรวจสอบภาษีอากร และด้านรู้จักและเคยใช้บริการ ส่วนปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่าย ที่สำคัญคือ คำแนะนำจากสำนักงานบัญชี ความสะดวกในการติดต่อ และทำเลที่ตั้งของสำนักงานอยู่ในอำเภอและจังหวัดเดียวกัน

จิตนันทน์ ตียเกษม (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ทศนคติต่อการประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีภาษีอากร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามจากผู้สอบบัญชีภาษีอากรจำนวน 231 คน จากผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 1,546 คนและได้รับกลับคืนมา 187 คนพบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรได้แสดงทัศนคติเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อการไม่เก็บชั่วโมงฝึกงาน การเปิดเขตการค้าเสรี และการจัดทำแนวทางการตรวจสอบ ว่าไม่ได้สร้างปัญหาหนักให้แก่ตนมากนัก แต่ในเรื่องของผู้สอบบัญชีภาษีอากรที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปีกลับเป็นปัญหาอย่างมาก โดยต้องการให้กรมสรรพากรกำหนดมาตรฐานสำหรับผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนี้ให้เข้มงวดและให้กรมสรรพากรเข้ามาช่วยรับภาระค่าใช้จ่ายการอบรมบางส่วนให้กับผู้สอบบัญชีภาษีอากรด้วย รวมถึงต้องการให้ขยายขอบเขตการตรวจสอบงบการเงินให้ครอบคลุมถึงบริษัทขนาดเล็กด้วย